

Black Gold

Opdrachtenblad

Regie: Nick Francis en Marc Francis
Jaar: 2006
Duur: 78 minuten
Website: www.blackgoldmovie.com

Leerdoelen

- Je weet na het kijken van de film en het maken van dit opdrachtenblad welke mensenrechten er in de film aan bod komen en je kunt dit toelichten aan de hand van voorbeelden uit de film.
- Je weet na het maken van dit opdrachtenblad welke mensenrechten een rol spelen bij de handel in koffie.
- Je weet na het maken van dit opdrachtenblad uit welke schakels de bedrijfskolom van koffie bestaat.
- Je weet na het maken van dit opdrachtenblad hoe de wereldwijde handel in koffie is georganiseerd.
- Je weet na het maken van dit opdrachtenblad onder welke omstandigheden de koffieboeren in Ethiopië leven.
- Je weet na het maken van dit opdrachtenblad op welke manieren de handel in koffie eerlijker kan worden.
- Je kunt na het maken van dit opdrachtenblad een mening vormen over de handel in koffie en deze onderbouwen met argumenten.

Opdrachten

Voorafgaand aan de film

Dagelijks worden er wereldwijd meer dan twee miljard koppen koffie gedronken. Toch lijken maar weinig koffiedrinkers zich bewust te zijn van de herkomst van 'het zwarte goud'. De koffie-industrie, goed voor een omzet van bijna 60 miljard euro per jaar, wordt volledig gedomineerd door multinationals, terwijl de koffieboeren in derdewereldlanden er nauwelijks een cent aan verdienen.

In Ethiopië, de geboorteplaats van koffie, zijn 15 miljoen boeren afhankelijk van de koffieteelt. Tadesse Meskela vertegenwoordigt vanuit zijn kantoor in Addis Adebaba meer dan 74.000 boeren. Als gevolg van de prijsschommelingen op de wereldwijde koffiemarkt leven de meeste Ethiopische koffieboeren in barre armoede. Meskela reist de hele wereld over op zoek naar inkopers die bereid zijn een betere prijs voor de koffie te betalen dan de prijs die door de beurs in New York is vastgesteld.

Opdracht 1

- A Schrijf op wat je al weet over koffie en de handel in koffie.
- B Hoeveel koppen koffie worden er bij jou thuis gemiddeld gedronken per week?
- C Wat is de prijs van een pak koffie aroma rood van een willekeurig merk in de supermarkt?
- D Welk percentage van de prijs van een pak koffie gaat er volgens jou naar de koffieboer?
- E In welke tien landen wordt de meeste koffie geproduceerd? Gebruik hiervoor het internet.
- F Beschrijf de ligging van Ethiopië. Gebruik hiervoor de atlas of het internet.

Kijkopdrachten:

- 1 Hoe komt het dat de boeren weinig verdienen aan de verkoop van koffiebonen?
- 2 Beschrijf de omstandigheden waaronder de koffieboeren in Ethiopië leven.
- 3 Beschrijf hoe de consument ervoor kan zorgen dat de koffieboeren een redelijke prijs voor de koffiebonen krijgen.
- 4 Welke vier multinationals domineren de koffiemarkt?
- 5 Waar wordt de wereldmarktprijs van koffie vastgesteld?
- 6 Wat kan het effect zijn van eerlijker handelsverhoudingen in de wereld?

Opdrachten

Na afloop van de film

Opdracht 2

- A Beschrijf wat je van de documentaire vond. Gebruik hiervoor ongeveer tien zinnen.
- B Beschrijf wat je het meest is bijgebleven.
- C Waarom is juist dat je het meest bijgebleven?

Opdracht 3

Gebruik voor deze opdracht paragraaf 8 (Universele Verklaring van de Rechten van de Mens) van het bronnenblad.

- A Lees de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens
- B Welke mensenrechten komen in de documentaire aan bod?
- C Licht de gekozen mensenrechten toe met een voorbeeld uit de film.

Opdracht 4

Voordat de koffie bij de consument komt, heeft het een complete bedrijfskolom bestaande uit verschillende stappen doorlopen.

Gebruik voor deze opdracht paragraaf 2 (Bedrijfskolommen) van het bronnenblad.

Werk de bedrijfskolom van koffie uit voor koffieboeren die niet zijn aangesloten bij een coöperatie. Je mag kiezen uit de volgende stappen: transport naar pakhuis, koffiebrander, koffieboer, transport naar koffiebrander, winkelier, exportcentrum, transport naar winkelier, pakhuis, tussenhandelaar en transport naar exportcentrum.

Opdracht 5

Zelf drink je waarschijnlijk ook wel eens een kopje koffie (gewone koffie, cappuccino, espresso, enzovoorts) bij een café of restaurant. Op de

website van de documentaire *Black Gold* staat een 'Coffee Calculator', waarmee je kunt uitrekenen welk gedeelte van het geld dat je aan koffie hebt uitgegeven naar de verschillende bedrijfstakken gaat.

- A Ga naar de volgende site www.blackgoldmovie.com/themes/blackgoldmovie/assets/f1/CoffeeCalculator.html
- B en vul de 'Coffee Calculator' in.
- C Neem de resultaten over op je antwoordenblad.
- D Naar welke bedrijfstak(ken) gaat het meeste geld dat je aan de koffie hebt uitgegeven?
- E Naar welke bedrijfstak(ken) gaat het minste geld dat je aan de koffie hebt uitgegeven?
- F Welke landen verdienen het meest aan koffie?

Opdracht 6

In de documentaire komt naar voren hoe de wereldwijde koffieprijs tot stand komt.

- A Beschrijf in eigen woorden hoe de wereldwijde koffieprijs tot stand komt.

Gebruik voor de volgende vragen paragraaf 3 (Ontwikkeling koffieprijs) van het bronnenblad.

- B Door welke twee factoren wordt de koffieprijs beïnvloed?
- C Licht toe hoe de twee factoren die je bij de vorige vraag hebt opgeschreven, de koffieprijs beïnvloeden.
- D Beschrijf de ontwikkeling van de koffieprijs voor de periode 2000-2010.
- E Was de ontwikkeling van de koffieprijs in de periode 2000-2010 gunstig voor de koffieboeren?
- F Licht je antwoord bij de vorige vraag toe.

Opdrachten

Opdracht 7

In de documentaire komt naar voren dat de wereldwijde handel in koffie wordt gedomineerd door vier multinationals. De makers van de documentaire hebben daarom geprobeerd om deze multinationals te interviewen. Helaas is dat niet gelukt. De multinationals wilden zich namelijk niet laten interviewen.

- A Bedenk een mogelijke verklaring voor het feit dat de multinationals zich niet wilden laten interviewen voor deze film? Gebruik hiervoor ongeveer twee zinnen.
- B Welke vragen zou jij stellen in een interview met een van de multinationals voor de documentaire? Bedenk ten minste twee vragen.
- C Beschrijf welk antwoord de multinational op deze interviewvragen zou geven. Beschrijf per vraag een antwoord van ten minste twee zinnen.

Opdracht 8

In de documentaire komt naar voren onder welke omstandigheden de koffieboeren in Ethiopië leven. Deze omstandigheden heb je tijdens het kijken van de documentaire beschreven.

- A Wat vind je van de omstandigheden waaronder de koffieboeren leven? Gebruik hiervoor ongeveer vijf zinnen.
- B Noem een voorbeeld van een maatregel waarmee de omstandigheden waaronder de koffieboeren leven verbeterd kunnen worden.

De boeren kunnen met de verkoop van koffie niet voorzien in hun eerste levensbehoeften.

- A Wat zijn eerste levensbehoeften?
- B Hoe komt het dat de koffieboeren met de opbrengsten van de verkoop van koffie niet

voorzien in hun levensbehoeften?

- C Waarom stappen sommige koffieboeren over op het verbouwen van andere gewassen?

Opdracht 9

Gebruik voor deze opdracht paragraaf 4 (Coöperaties) van het bronnenblad.

- A Wat is een coöperatie?
- B Welke motieven hebben koffieboeren om lid te worden van een coöperatie?

In de documentaire komt naar voren dat de Oromia Coffee-coöperatie probeert om de koffieboeren direct in contact te brengen met de koffiebranders. Zodoende probeert de coöperatie het aantal stappen van de bedrijfskolom te verminderen.

Gebruik voor deze opdracht paragraaf 2 (Bedrijfskolommen) van het bronnenblad.

- C Werk de bedrijfskolom van koffie uit voor koffieboeren die wel zijn aangesloten bij een coöperatie.

Tip: lees de bovenstaande tekst goed en kijk nog eens terug naar de bedrijfskolom die je bij opdracht 4 hebt gemaakt.

- D Leg in eigen woorden uit waarom de coöperatie het aantal stappen van de bedrijfskolom van koffie probeert te verminderen.

In de documentaire komt naar voren dat de opbrengst van de koffieverkoop door de coöperatie onder andere gebruikt moet worden voor sociale voorzieningen in het gebied.

- E Noem twee voorbeelden van sociale voorzieningen die met de opbrengst van de koffieverkoop gerealiseerd kunnen worden.

Opdrachten

Opdracht 10

Gebruik voor deze opdracht paragraaf 5 (Wereldhandelsorganisatie) van het bronnenblad.

- A Wat zijn de taken van de Wereldhandelsorganisatie?
- B Wat vind je van deze taken?
- C Werkt de Wereldhandelsorganisatie in het voordeel van de koffieboeren in Ethiopië? Leg je antwoord uit.

Opdracht 11

- A Omschrijf in eigen woorden wat eerlijke handel betekent.
- B Bedenk ten minste één gevolg van eerlijke handel voor de producenten en ten minste één gevolg voor de consumenten.

Gebruik voor de volgende vragen paragraaf 6 (Duurzame koffie) van het bronnenblad.

- C Duurzame koffie draagt een onafhankelijk keurmerk. Welke keurmerken kunnen er in Nederland op een pak koffie staan?
- D Welke garantie geeft een keurmerk op een pak koffie aan de consument?
- E Aan welke voorwaarden moet er bij de productie van koffie worden voldaan om een keurmerk te krijgen?
- F Welke bijdrage kunnen de keurmerken leveren aan het verbeteren van de leefomstandigheden van de koffieboeren?
- G Welke drie supermarkten hebben het grootste aandeel duurzame koffie?
- H Welke drie supermarkten hebben het kleinste aandeel duurzame koffie?
- I Hebben jullie thuis duurzame koffie? Waarom wel / niet? Leg uit in ten minste twee zinnen.

Opdracht 12

Je gaat samen met een klasgenoot een onderzoek doen naar duurzame koffie die verkrijgbaar is in de supermarkt.

- A Voer het onderzoek over de koffiemarkten die verkrijgbaar zijn in de supermarkt uit. Maak voor het onderzoek gebruik van het stappenplan dat je van je docent krijgt.
- B Verwerk de inventarisaties die je in de supermarkt hebt gedaan in het antwoordenblad.
- C Schrijf op welke conclusies je kunt trekken naar aanleiding van het onderzoek. Ga daarbij in ieder geval in op het volgende:
 - de koffiemarkten die verkrijgbaar zijn;
 - het prijsverschil tussen dezelfde koffiemarkten van verschillende koffiemarkten;
 - de mate waarin koffiemarkten zijn aangesloten bij een keurmerk voor duurzame koffie;

Opdrachten

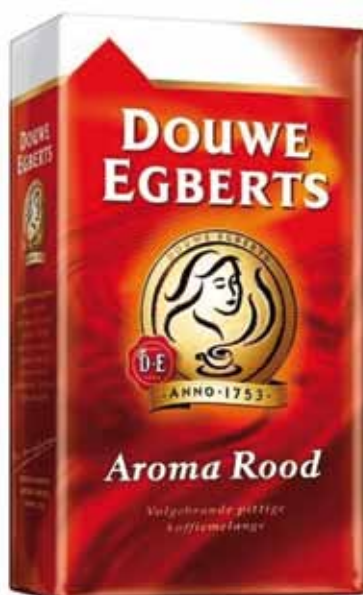

- het prijsverschil tussen dezelfde koffieartikelen van koffiemarken die wel zijn aangesloten en koffiemarken die niet zijn aangesloten bij een keurmerk voor duurzame koffie.

Opdracht 13

Je gaat klassikaal een debat voeren over eerlijke koffiehandel.

- A Beschrijf je mening over eerlijke koffiehandel. Gebruik hiervoor ongeveer vijf zinnen.
- B Is je mening over eerlijke koffiehandel naar aanleiding van het debat veranderd?
- C Leg uit waarom je mening over eerlijke koffiehandel wel of niet is veranderd door het debat.

Opdracht 14

- A Beschrijf of je na het zien van deze documentaire en het maken van de opdrachten anders denkt over het drinken van koffie.
- B Leg uit waarom je wel of niet anders denkt over het drinken van koffie na het zien van de documentaire en het maken van de opdrachten. Gebruik hiervoor ongeveer vijf zinnen.

Opdracht 15

- A Beschrijf wat je hebt geleerd van de documentaire en de bijbehorende opdrachten. Gebruik hiervoor ongeveer vijf zinnen.
- B Beschrijf hoe het kijken en luisteren van de documentaire is verlopen. Gebruik hiervoor ten minste vijf zinnen.

Links voor verdere informatie

.....

Universele Verklaring van de Rechten van de Mens:

<http://www.amnesty.nl/uvrm>

Site van de documentaire:

<http://blackgoldmovie.com>

Sites met allerlei informatie over koffie:

<http://www.koffie.info>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Koffie>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Coffee>

http://en.wikipedia.org/wiki/Economics_of_coffee

Site met informatie over de koffieteelt in Ethiopië:

<http://www.koffiecentrale.nl/nl/koffieteelt/Ethiopie.htm>

Site van de Oromia Coffee Union:

<http://www.oromiacoffeeunion.org>

Brochure van Oxfam Novib over duurzame koffie:

http://www.oxfamnovib.nl/Redactie/Downloads/Rapporten/koffiebrochure_3.pdf

.....

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties om de basisrechten van de mens te omschrijven. In de verklaring staan de rechten die ieder mens altijd en overal zou moeten hebben. De volledige tekst is te lezen op www.amnesty.nl/uvrm.

1. Iedereen wordt vrij en met gelijke rechten geboren.
2. De mensenrechten gelden voor iedereen, waar ook ter wereld.
3. Je hebt recht op leven, op vrijheid en op veiligheid.
4. Slavernij is verboden.
5. Martelen is verboden.
6. Je hebt het recht om erkend te worden voor de wet.
7. De wet is voor iedereen gelijk en moet iedereen gelijke bescherming bieden.
8. Als je onrecht wordt aangedaan, heb je recht op bescherming.
9. Je mag niet zomaar worden opgesloten, of het land uitgezet.
10. Als je terecht moet staan, heb je recht op een eerlijke en openbare rechtszaak met een onafhankelijke rechter.
11. Je bent onschuldig tot het tegendeel is bewezen. Je daden kunnen niet achteraf strafbaar worden gesteld.
12. Je hebt recht op privacy en op bescherming van je goede naam.
13. Je mag je vrij verplaatsen in je eigen land. Je mag ieder land (ook je eigen) verlaten.
14. Je mag vluchten naar een ander land, als je mensenrechten worden bedreigd.
15. Je hebt recht op een nationaliteit.
16. Je mag trouwen met wie je wilt en een gezin stichten.
17. Je hebt recht op bezit, dat mag niemand zomaar van je afnemen.
18. Je mag je eigen godsdienst kiezen en daarnaar leven.
19. Je hebt het recht om uit te komen voor je eigen mening.
20. Je mag lid worden van een vereniging en een vereniging oprichten. Niemand mag je dwingen om bij een vereniging te horen.
21. Iedereen mag meedoen aan de verkiezingen voor het landsbestuur en zichzelf daarvoor verkiesbaar stellen. Het volk kiest de regering in democratische verkiezingen.
22. Je hebt recht op de economische, culturele en sociale voorzieningen in je land. Arme landen hebben recht op internationale hulp.
23. Je hebt recht op werk naar keuze, met een eerlijk loon. Je mag lid worden van een vakbond.
24. Je hebt recht op rust en vrije tijd.
25. Je hebt recht op genoeg inkomen om van te leven. Als je niet voor jezelf kunt zorgen, moet de overheid dat doen.
26. Je hebt recht op onderwijs.
27. Je hebt het recht om te genieten van kunst en cultuur.
28. Landen moeten ervoor zorgen dat de mensenrechten kunnen worden nageleefd.
29. Je hebt plichten om ervoor te zorgen dat de rechten van andere mensen kunnen worden nageleefd. De wetten in je land mogen niet in strijd zijn met de mensenrechten.
30. Geen van deze rechten mag worden misbruikt om de mensenrechten te vernietigen.

Amnesty International

Movies that Matter

Amnesty International

Amnesty International streeft naar een wereld waarin iedereen alle rechten geniet die zijn vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere internationale mensenrechteninstrumenten. In navolging van deze visie is het de missie van Amnesty International om onderzoek te doen en actie te voeren gericht op het voorkomen en beëindigen van ernstige schendingen van deze rechten.

Movies that Matter

Movies that Matter is een internationaal expertisecentrum op het gebied van film en mensenrechten. Het organiseert het jaarlijkse Movies that Matter Festival in Den Haag en een maandelijks film- en debatprogramma in tien Nederlandse filmtheaters en speciale internationale vertoningen. Movies that Matter is er ook voor scholen! Wij helpen films uit te zoeken wanneer u specifieke onderwerpen op school wilt behandelen, geven filmadvies voor verschillende niveaus en leeftijden, en helpen u de vertoning mogelijk te maken. Indien gewenst kunnen we u ook aan interessante gastsprekers of workshops helpen, of zelfs een compleet School Film Festival organiseren. Movies that Matter @ school richt zich in eerste instantie op (alle niveaus van) het voortgezet onderwijs. Voor het primair onderwijs zijn enkele titels beschikbaar.

Colofon

.....

Redactie

Elroy Belterman en Cees de Haan

Eindredactie

Movies that Matter en Amnesty International

Ontwerp

Sazza

Vormgeving

Gezamenlijk Corvee

Movies that Matter Educatie

Margreet Cornelius, Marcus Eshuis,
Sabrine Pouwels, Mirjam van Campen (projectcoördinator)

Movies that Matter

Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam
www.moviesthatmatter.nl
tel. (020) 77 33 624
educatie@moviesthatmatter.nl

Alleen te gebruiken voor educatieve doeleinden.

Stichting Movies that Matter wordt ondersteund door
Amnesty International, V-fonds, CultuurParticipatie,
Democratie en Media, SNS Reaal en VSB fonds.

